

בענין נשים בסיפור יציאת מצרים

מצוה כא אות א

מכתב ממרן הקהלות יעקב למו"ז מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א

בעזה"ת אור לט' ניסן תשט"ז

לפאר מע"כ מח"ו הגאון המפורסם פאר הדור והדרו עמוד ההוראה וכו'

וכו' הגרש"י אלישיב שליט"א

שלום וברכה וכ"ט סלה

אחרי דרישת שלום בכל הכבוד הנני לברך את הדר"ג שליט"א וכל משפחתו
הכבודה וכו' בחג כשר ושמח וכ"ט המצפה לרחמי שמים כל הימים

יעקב ישראל קניבסקי

בחינוך מצוה כ"א במצות 'סיפור' וצ"ל דעת החינוך דמצות סיפור
יצי"מ סיים ונוהג בזכרים יציאת מצרים מישך שייכא
ובנקבות היינו דגם נשים חייבות במצות מצה דמתנאי וגדרי מצה הוא
לספר ביציאת מצרים, ומקור לזה במצוה זו.

ובמנ"ח תמה דהא הוה לי' מצות עשה
שהזמן גרמא ולא אשכחן בפסחים מ"ג דאיתרבו אלא למצה,
מקרא דכל שישנו בכל תאכל חמץ
וכו' ומנא ליה לרבות סיפור יצי"מ,
ואם משום דאף הן היו באותו הנס זה אינו אלא מדרבנן ע"כ.
ובדף ל"ו לחם עוני דדרשינן בדף קטו
דברים הרבה וברש"י ז"ל שאומרים
עליו הגדה והלל, וא"כ כיון שנשים
איתרבו למצה איתרבו לכל פרטי דיני
מצה ובכללם שיהי' לחם עוני דהיינו
סיפור יצי"מ. ע"כ דברי מרן הקהלות
יעקב.

* * *

תשובת מו"ז למרן הקהלות יעקב זצו"ללה"ה

בעזה"ת י"ג ניסן תשט"ז

למע"כ ידינ"ע מחותני ציס"ע מוהרי"י קניבסקי שליט"א

שלום וברכה וכ"ט

בזה הנני לברכו מעומקא דליבאי בברכת חג כשר ושמח להדר"ג ולכל
משפחתו ולכל הנלוים אליו. יגיענו למועדים ולרגלים אחרים שמחים וכו'
ותחזינה עינינו בגאולה שלמה וישועה קרובה,
ידידוש"ת חותם בברכה

בדבר קושיתו בדברי החינוך, הנה לפי תירוצו של כ"ג נ"י לכאורה כשאין בידה לקיים מצות אכילת מצה תהי' פטורה ממצות עשה של סיפור יציאת מצרים ואיכמ"ל. וצע"ג. ע"כ מכתבו של מו"ז שליט"א.

ולענ"ד נראה בדעת החינוך, כיון שהתורה כינתה את המצה בשם לחם עוני - דהיינו לחם שעונים עליו והיינו שבזמן שהמצה נמצאת יש גם חיוב ספור יציאת מצרים [ואף שאינו מהלכות מצה] ונמצא שבפועל

עונים על המצה, כי המצה מונחת בזמן הסיפור ולכן המצה נקראת לחם עוני אבל אי נימא שנשים למרות שמצוות באכילת מצה מ"מ פטורות מסיפור יציאת מצרים - נמצא שאצלם המצה היא לא לחם עוני דהא הם אינם עונות על המצה, ומזה שהתורה צותה לאכול לחם עוני - מבואר שמי שאוכל מצה מחויב גם לענות בסיפור בזמן המצה, ובזה גילתה התורה שגם נשים חייבות בסיפור יצ"מ למרות שהיו מצות עשה שהזמן גרמא.

בענין ספק נפל במצות פטור חמור

מצוה כב אות ב

הקשה המנחת חינוך מצוה כב אות ב וז"ל: ואם החמורה הפילה נפל זכר, כיון דלא מהני פדיון דנפל הוי ליה כמת, עיין שבת פרק רבי אליעזר דמילה קל"ו ע"א, אם כן יקבר דלא מהני פדיון.

וכתב המנחת חינוך וז"ל: ולפי מה שכתבנו צ"ע, איך סתמו הראשונים והאחרונים, דתיכף מצוה לפדותו, ונראה גם כן דמותר בהנאה מדסתמו הדברים, ובאמת היה להם לבאר דדוקא בידוע שכלו לו חדשיו, היינו י"ב חדשים, עיין בכורות ח' ע"א דבהמה גסה טמאה עיבורה י"ב חדש, אבל אם אין ידוע שכלו חדשיו א"כ אם פודה תיכף דלמא נפל הוא ולא

מהני פדיון, ואסור ליהנות בו עד שיעברו שמונה ימים, ויצא מכלל ספק נפל. ולהפוסקים [הנ"ל במצוה יח אות ח] דבאין ידוע אם כלו חדשיו הוי ספיקא דאורייתא, אם כן מספק אסור בהנאה כאן, דאיסור הנאה מפטר חמור הוא דאורייתא עיין בש"ס ט' ע"ב. ואפילו להפוסקים דמן התורה אזלינן אחר הרוב, על כל פנים מדרבנן אסור, הכי נמי כאן וכו'. עכ"ל המנ"ח.

ונראה לענ"ד לחומר הקושיא דהא המנ"ח הביא שם משמו דהמהרי"ט אלגזי, דחמור לאחר מיתה גם נחשב חמור, והא דתנן מת החמור יקבר ולא מהני פדיה הוא משום דכל